

Kõik maade töölised, ühinege

Tööliste Hääl

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu häälekandja

Nr. 10

Oktoober 1929

II aastakäik

Tellimise hind postiga:
 Aastas . . . . . 120 senti
 6 kuu peale . . . . . 60 "
 3 " " . . . . . 30 "
 1 " " . . . . . 10 "
 Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja ametiühingud.

Ilmub 1 kord kuus.
Address: Tallinn, W. Pärnu mnt. 31.

Uksiknumber 10 senti.

Kuulutuste hinnad:
 1 lehekülj . . . . . 20 kr
 1/2 " . . . . . 10 "
 1/4 " . . . . . 6 "
 1/8 " . . . . . 3 "
 Teksti ees ja tekstis —
 50% kallim.

Sisukord: 1) Maha Strandmani walitsuse tollid; 2) Eeltööd meie waimlise ja kehalise töötajate koostöök; 3) Otto Strandman kardab rahwa häält; 4) Uus ja wana tradeunionism; 5) Rahwuswahelise Ametiühingute Liidu juhutuse koosolek; 6) Naiste kutsetöö rewolutsiooniline osa; 7) Kulla majanduslik tähtsus; 8) Saksamaal käimas äge wõitlus töötute kinnitamiseaduse pärast; 9) Kanaada ametiühingute kongress; 10) Tshehoslowakia kommunistlikud ametiühingud „puhastatakse“ surnuks; 11) Teateid välismaistest ametiühingutest; 12) Ametiühingulise organiseerimiskuu tulemused Tartus.

Maha Strandmani walitsuse tollid!

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu märgufiri riigikogule ja rühmadele.

Riigikogu kokkusaatumise puhul esitas Eestimaa Töölisühingute Keskliidu juhatus riigikogule ja kõikidele riigikogu liikmetele järgmise sisuga märgufirja tollide tõstmise asjus:

Riigikogus tulewad ligemal päewil kaalumisele Wabariigi Walitsuse poolt 14. septembri j. a. telegraafi teel maitsmapandud tollifõrgendused, mis tegelikult ei ole enam kaitsetollid omanaa tööstusfaadustele, kuna tolle on kõrgendatud ka nende faaduste pealt, mida paratamatult tuleb sisse wedada, sest et kodumaal neid üldse ei walmistata wõi on walmistamine niwõrd wõlke ja faadused, mis küll hinnapoolest kallid, jedawõrd halwad, et jün omamaa tööstuse kaitset juttugi ei saa olla.

Sarnane suureulatustlik tollifõrgendus tekstiil- ja nahafaaduste pealt teeb need faadused kättesaamatuks laialistele kehawadele ringkondadele, eesikäät töölisele, kelle teenistustaju äärmiselt wäike, ja tõstab paratamatult elukallidust ning suurendab üldist kütust, mispärast jeda sammugi ei saa pidada

rahwamajanduslikult otstarbekohaseks, waid Riigikogu peaks selle ära muutama.

Textiilfaaduste alal on, näwteks, tõstetud puuwillaie lõnga tolle ligi 100% wõrra, j. o. 75,9 jendi pealt 146 jendini. Samas ulatuses on tõstetud ka puuwillaie pleegitatud riide tolle. Kergemate riidesortide niituiwii kõrget tolli on tõstetud 1073 jendi pealt 1460 jendini kilogrammilt. Sariiiku pesuriide toll on aga tõstetud 219 j. pealt 439 jendi peale. Seega tuleb ühe ruutmeetri raskema pesuriide peale tolli umbes 40 j. ja peenema pesuriide peale umbes 65 jenti. Ka puuwillaie kleidiriide ja meeste järgiriide pealt on tolle tõstetud umbes samas ulatuses, nimelt riidelt, mida alla 10 ruutmeetri kilogrammis, 328,5 j. pealt 657 jendini ja mida kuni 15 ruutmeetri kilogrammis — 547,5 j. pealt 1095 jendini kilogrammilt ning weel kergemate riiete pealt — 1642 j. asemel 2190 jendini.

Willaie riiete, nimelt naisterahwaste kleidiriiete ja woodririiete tolli on tõs-

tetud filogrammi pealt 408,8 jendi pealt terwelt 1022 jendini, seega 150%. Ühe ruutmeetri kleidi- või woodriviide pealt tuleb seega tolli maksta umbes 150—200 j.

Ita h a j a a d u s t e s t on ümbertöötatud nahkade tollid töstetud üegi kolme- kuni neljafordseks: 65,7 jendi ajemel 182,5—274 jenti. Harilikult meeserahva ja a p a p a a r i peale tuleb tolli 5—7 krooni ja kingade peale 4—5 krooni.

Kui võrrelda neid uusi tollinorme teiste maade vastavate tollidega, siis näeme, et neilgi mail, kus eeltähendatud jaadused on eriti kõrge tolli all, ei ulata tollinormid meie omade kõrguseni, teistest maadest hoopis rääkimata. Alesgitud pesuriiide toll, näiteks, on Poolas 162 j., Numeenias 207 j., Tšehhoslovakkias 125 j., Lätiis 128 j., Saifamaal 118 j., Taanis 46 j., Belgias 55 j., Itaalias 56 j., Austrias 81 j., Rootsis 91 j., meil Eestiis aga 439 j. Trükitud fitjiriiide tollid filogrammilt on Poolas 282 j., Numeenias 294 j., Tšehhoslovakkias 194 j., Lätiis 263 j., Saifamaal 104 j., Taanis 97 j., Belgias 77 j., Itaalias 188 j., Austrias 126 j., Rootsis 147 j., Eestiis aga terwelt 1095 j. Umbes jamafugufe wahakorra waaktime ka teiste jaaduste tollide võrdlusele. Mõne riide- jordi, näiteks batisti, juures on wabe weelgi juurem: Poolas 414 j., Numeenias 319 j., Lätiis 402 j., meil aga — 1460 jenti.

Ei ole kahtlust, et nende erafordsest ules- kruwitud tollide tõttu välismaailt sisjetooda- wad tekstiil- ja nahkfabrad juurel määrat kallimaks lähewad ja ka kodumaa töösturid ja kaupmehedki jeda kasutades omamaa jaaduste hindu haffawad ules kruwima ja jeda osalt juba ongi teinud hoolimata kõigist walitjusele antud lubadustest ja kindlustustest, millistest neil kerge mööda hiilida. Seega on praegune tollide järff töstmine päästnud lahti uue elu- kalliduse laine, mille ulatuft praegu raske ette näha ja millele wõimata piiri panna, kui kõrgendatud tollimäärad jääwad makstusele.

Oma tollitöstmise poliitikaga on walitjuss küll kindlustanud juured sisjeteleud tekstiil- ja nahatööstureile ning kaudseft ka teistelegi ettemõtjatele, kes omagi jaaduste hindasid haffawad ules kruwima, aga on samal ajal kõrwale jättnud tarwitajate ja tööliste huwid. Tarwitaja peab ju omaft taskust sinni maksuma kõrgendatud tollid kui ka kodumaa jaaduste kõrgemad hinnad, peab seega oma sisjeteleutetele wastawalt enesele tarwidusi piirama ja weel wähemagagi läbi ajama, kui

jeni. Ja Eesti tööliste oluford on praeguste palgaolude juures wiletsam kui waewalt kujukil mujal. Selle parandamisest ei ole walitjuss tarwilikuks pidanud töösturitega kõneledagi, joodustades kergel käel ainult ettemõtjaid.

Majanduspoliitilisel oleks aga palju ots- tarbekohajem olnud tollide töstmise ajemel otjida teid ja wõinawusi laialiste töötawate rahwafihide elujärje parandamisest ja jaaduste hinna alandamisest, aidates seega juurendada tarwitajaskonna ostujõudu ja töös- tusjaaduste juuremat nõudmist, mis oleks kasuks tulnud ka walmitajalegi ning ühtlasi tempendawalt mõjunud meie majanduselule, mida hiljutisest tollitöstmisest mitte welda ei saa.

Kõige jelle tõttu ei saa Eestiis Töölis- ühingute Kesfliidu juhatus otstarbekohaseks pidada walitjuse juureulatuslikku tollide töstmist, mis wõimaldab ainult kühja ettemõtjate ringkonna rikastamist üldsufe kulul, kuna töö- liste ja nende tarwitajate seisuford weelgi märkja halveneb, ja nõuab, et Riigikogu ki- res korras läiwideeriks jelle jammu ning ko- hustaks walitjust ajuma energiliselt wõitlema elufalliduse wastu ja tööliste oluforra pa- randamisest mõjuwaid abinõusid tarwitu- jele wõtma.

Tallinnas, 7. oktoobril 1929. a.

Eestiis Töölisühingute Kesfliidu juhatusse nimel:

Esimees J. Piiskar.
Sekretär R. Must.

Juures Kesfliidu juhatusse märgufirja, mis annab selge ulewaate Strandmani walitjuse hoolimatusest tarwitajaskonna wastu, pole huwitujeta lugejal teada, kuidas meil jeni tõusnud hinnad. Ametlikkude statistiliste andmete waatlemine näitab, et 1926. aastast kuni tänawu augustini elufallidus on meil tõusnud järgmiselt: toitlus — 9 punkti, kor- ter — 21 p., liie ja walgustus — 21 p., puud — 26 p., tulitifikud — 75 p., riietus — 1 punkt, jalatjid — 6 punkti; pesu on üegi alanenud 5 punkti wõrra. üldine elufallidus juurenenud 11 punkti wõrra.

Need arwud wäärinwad erilist tähelepantu: kõi elutarbed on tõusnud 9—75 p. wõrra, wäljaarwotud ainult riietus, jalandud ja pesu, mis tõusnud wähem, wõi üegi läinud odawamaks. Jga walitjuss, kes tahab jesta rahwa huwide walwel, oleks pidanud jelle üle tundma ainult headmeelt ja tegema tarwat- jusi, kuidas teistegi, hinnalt tõusnud ainete

hinda alandada. Strandmani valitus on aga toimunud risti vastupidiselt. Tal näib kahju olevat, et riide, jalandude ja pesu eest rahvas maksab mõõdukamat hinda, kui forteri, kütte ja toitu eest. Just need võrdlemisi odavamad esimehejärgu tarbeained pandi kõrge tolli alla, et ka nende hind tõuseks 26—75 punkti võrra.

Uga valitus ei näi jellega veelgi leppimat. Riigivanema Strandmani esinemine riigifogus meie põllumajandusliku toodangu ümberkorraldamise tarvest laeb selgesti oletada, et tehakse ettevalmistusi järelandmises põllumeeste kogude nõudmistele panna ka leivavili tolli alla. Teostatatakse see, siis umbkaudsete arvestuste järgi peavad meie leivaostjad maksma aastas umbes pool miljardi senti leiva eest rohkem, kui jeni.

Samuti kaalub valitus tõsiselt viikliku metsatööstuse kaotamist. Seni reguleeris see tööstus meie küttepuude hinda. Peaks ta aga lõhvideeritama, siis arvatakse erakampe meestel võimalus ka puude hinda tõsta. Mõjatundjate arvates tõuseksid meil küttepuude hinnad 30—50%.

Strandmani valituse algpäevil panid juurvestid niikuinii juba jatajahudele 5 senti kilo pealt juure.

Rõik see näitab, et praeguse valituse majanduspoliitika kurvaks tagajärjeks on pöörane elukalliduse tõus, mis ei lae meie tarvitajaskonnal enam seniselgi viisil

määralt rahuldada oma esimehe järgu tarvidusi.

Seloomulikum nähtusena olgu veel märgitud asjaolu, et pidades läbirääkimisi wabrikantidega tollide tõstmise asjus ja tulles neile ootamata lahkusjega vastu, „unustas“ valitus teenijate palgaolude parandamise üle sõnasejegi lausumast. Wabrikant võtku tollitaitse all oma jaadusest nii palju kui tahab, kaupmees reaalseerigu odava tolliga sisseveetud kaupu 100%-lise vaheltkauga — töölisfond, palgast elavad rahvafriid maksu kõik see finni, aga nende palgaolude parandamine ei tee mõinumeestele muret.

See tõsiasi arvab nüüd kõikide palgaliste filmad ja näitab, et neil valitusest pole oodata mingit kasu kasuühingute vastu. Tahavad nad oma hirmudes midagi teha, siis peavad nad wiimseini astuma oma ametiühingutesse.

Seni on just ametiühingud esimestena kõige waljumini tõstnud protesti sibilindla elukalliduse tõstmise vastu. Kuid nende jõud on alles liig väike, et nad suudaksid tegelikult sundida valitust taganema tollihullustuse teelt.

Raswatagem oma ametiühingud mõinjabeks, loogem neist tegelikud mõtluskääd, siis ei saa meil enam horduda niisugust meeletut tollide hanti.

Palgateenijate parem vastus Strandmani tollide kõrgendamisele on — kõik ametiühingutesse!

Eeltööd waimlise ja kehalise töö tegijate koostöök.

Riigiteenijate kutseorganisatsioonide suhtumine ametiühingute keskkliidule.

Naudteelaste keskkühingu kuukiri „Side“ toob huvitava artikli ametiühingute ja riigiteenijate koostöö tarwilikkusest. Kuna ametiühingute ammuaegne piirid on loondada kõiki palgalisi, siis loome tähendatud artikli wähe lühendatult, lootes, et „Side“ artikkel aitab kaasa koostöö loomiseks.

Riigiteenijate kutseühinguline või kutsepoliitiline liikumine ei ole mõni moodne ega kunstlikult tekitatud ühiskondlik elu nähe, waid elutingimusdest ja olulordadest mõrsunud tarwidus. Mida rassemalt pigistavad majanduslikud olud, mida wäljafannatamatult muutub õigusline korb, seda juurema teguõime omab liikumine ja ümberpöörult.

Kutseühinguline liikumine on lähem naaber ühistegelele liikumisele selle poolest, et nagu

wiimane eemale hoiab parteipoliitilisest wendlustest, samuti peab minema lahuse ka kutsepoliitika parteipoliitikast.

Ukstat 3—4 tagasi töötasid riigit. kutseorganisatsioonid märgatava eduga. Tol ajal oli riigiteenijate majandusline olulord wäga raske, mis fundis pingule tõmbama oma jõudu ja ära kasutama kõiki seaduseparaseid wahendeid, et kiskitusest wähegi pääseda. Siis ei tulnud kutseühingutesse parteipoliit. sihtidega, ei kasutatud ära kutseüh. tegelastele kingitud usaldust selleks, et kiskit sihte taotleba, waid oldi otseohene, tegutseti auksalt üldise asja kasuks. Kutseorgan. seesmisjes elus oldi wahelkorad selged ja tegelaste kannud sirgejoonelised. Siis tuli murrang, tegane aeg, kus mõinatuks muutus ühise teele leidmine. Nagul paistis eemalseisjatele kui oleks

ijeneusest selge. Ning et töölised jeejugust jammu huffkamõistma peavad on jamuti selge. Strandmanni walitjuse tollide tõstmine on jeda enam huffkamõistetaw, et walitjus tollide tõstmise juures waewakski ei wõtnud kõnelda tööliste palgaolude parandamisest.

Wõimalus selleks oleks olnud, jett töösturid, kes tollide tõstmisest huwitatud, oleksid pidanud walitjusele järele andma ja palkasid tõstma, kui walitjus jeda ainult tahtnud oleks. Kuid walitjusele olid tähtsad ainult wabrikantide huwid ja ta jättis juure tööliskonna huwid täiesti kõrwale.

Mees pärast haabati meesegamisest kõnelema, et ta tööliste huwidega olewat arwestatud, wõldeks filmakirjalikult, et kui tolle poleks tõstetud, oleks juurt hulka töölisi ahardanud tööta jäämine. Wuidugi ei wääri jeejugune „seletus“ mingit tähelepanu. See on ainult tööerakondlikule riigiwanamale ja tööerakonna liidritele omane häbematus ja kaheseeljus.

On siis arusaadaw, et kogu organiiseeritud tööliskond siin oma järjult huffkamõistma jeejukoha awaldanud on.

Samuti selge on, et töölisorganisatsioonid selles asjas laialisi töölisklassi protesteerima kutsuma peavad, meeletawdusi korraldawat, et sellega walitjetele ringkondadele oma meelepaha näidata ja omi nõudmisi illes jeda.

Selleks oli Gestimaa töölisühingute kehtitud kawatjus 13. oktoobril Tallinnas korraldada awaliku meeletawdust tollide tõstmise wastu.

Kuid Strandmanni „tugew walitjus“, kes hiil wäga mahwalt tolle tõstis ja juure julgusega tööliste olukorda järjult halwendas, — ei julge kuulata rahwahulkade häält, waid keelas meeletawdused ära.

Gesti põhijeadusega on koosolekute wabadus kodanikkudele kindlustatud. Otto Strandmanni „demokraatlik“ walitjus wõtab

aga appi jeejeaduse ja ei luba töölisi suuremal arwul kofku tulla, et walitjuse jammude kofhta oma jeejukoha wõtta. Gestis on rahwas kõrgemaks wõimaks, riigiwanam Strandmann aga kardab rahwa häält ning keelab rahwale ära walitjetele welda mis rahwale luusje ja lihaste lõikab.

Milles lähew jeejugune walitjus laisku Wene tjaari walitjusest, kes jamuti igasugused tööliste koosolekud jandarmite mõõkadega laiali ajas.

Ei tahtnud ju Tallinna töölised jeks kofku tulla, et Strandmanni walitjusest wäewõimuga laiali ajada, ta tahtis ainult kasutada jeda õigust, mis põhijeadus kindlustab kodanikkudele, ta tahtis kasutada koosolekute wabadust.

Seda talle ei lubatud.

Waewalt aga juudab Strandmanni walitjus end sellega päästa, waewalt juudab ta omale wõtta, jeejuguste jammudega rahwa poolehoidu.

Tööliste meeletawduse keelamine näitab ainult selle walitjuse armetust, wõimetust ja argtust. Wnda töölisklassile roheline laua tagant kabhahoop ja tõsta elufallidust, siis aga pugeda politsei ja jeejeadu seljataha ning keelata töölisklassile kofku tulla ja kuulata tööliskonna arwamisi selleks, et tööerakonnal ühta weel võimalus oleks kõnelda „wäikest, wäikest inimesest“.

Tööliskond tehku sellest omad järeldused. Erialgul on weel võimalik korraldada kinnistes ruumes koosolekuid ja seal kõnelda ka Strandmanni tollidest.

Korraldagem siis igas töökojas, igas linnas ja kehtkohas koosolekuid, awaldagem seal omi arwamisi, naelutagem häbiposti tööerakondlik walitjus. Kogugu tööliskond tugewamini oma organisatsioonide ümber. Wwoodustagu ta tugew organiiseeritud jõud. Siis ei juuda wäikejed wõimumehed enam wilistada tööliste huwidest ega piirata nende kodaniku õiguseid.

—t.

Uus ja wana trade-unionism. Inglise ametiühingute kongress Belfastis.

Tänawu aastast trade-unionide kongressi peeti nagu alati septembrikuu esimestel nädalatel, jeeford ajaloolises kohas, Belfastis. Esimest korda astus selles linnas kongress kofku 1893. aastal. Milline uskumatu areng on toimunud nende 36 aasta kestes! Belfasti esimese kongressi õtjused leidsid kogu rahvus-

wahelises töölisklassis röömsa wastustaja. Sõja jeejaaldemokraatia Kölni kongressil (1893. a.) kõneles Wilhelm Liebknecht waimustatult Belfasti ühendumisest.

Grilise ilme omas jeefordne kongress asjaolu tõttu, et juhatajaks oli Ben Tillett kes juba 36 aasta eest etendas Belfasti kongressi

fil filmapaistvat oja. Ben Tillett, John Burns, Tom Mann, need olid mehed, kes 1889. a. löid „uue-trade-unionismi“, mille ülesandeks märgiti juure õppimata töölise väe organiseerimine. Loodi vastukaalult „vana“ trade-unionismile, kes koondas õppinud töölist, ja kes „joostuvat oma toetus- ja abianndmiskasjadesse“, loodi uued „õiged“ gaasi- ja sadamatöölise ühingud, kellel ainu-keheks toetuseks oli streigiraha ja kes efindasid „uue-trade-unionismi“. Ben Tillett, John Burns, Tom Mann olid (väljaarvatud Reir Gardy) jofhjalistid. Ben Tillett oli see, kes tooford 1893. a. kongressile esitas tofkorral tegutseva parlamendi Komitee (peandufogu eestkõija) nimel ettepaneku, luua riippumatu töölistipartei. James Macdonald (mitte vahetada James Ramsay Macdonaldiga — praegune peaminister), tofkorral Londoni ametiühingutekartelli sekretär, tegi lihaettepaneku, et ainult need parlamendi kandidaadid võivad rehfendada ametiühinguliselt organiseeritud töölise toetusega, kes pooldavad produktiivivahendite ühiskon- mastamist, jofhjaliseerimist. Viimase lihandu- se poolt hääletasid 137, vastu 97 jaadikut. Etimeje ettepaneku poolt oli 150 — vastu 52 häält.

Rahjuss hääletamine ei väljendatud en- ne põhjalikult läbikaalutud ühistahet. Tsegi kongressil viituvad jofhjalistid ei olnud ühel nõul vaieldama liifimise puhul. Kohe pä- rasti üllalnimetatud ettepaneku vastuvõtmist tuli arutusele Reyr Gardy ettepanek, kes too- ford esitas üht väikest Shotti mägitöölise organisatsiooni 2000 liifimega. See ettepa- nek tahtis „riippumatule tööliseesindusele parlamendis“ anda difiniitvise põhialuse; seal öeldi „on tarvilik, et tööliseesanditud oleksid oppofitioonis liberaalidega ja vana- meelhe parteiga“. Nende ülesanne olgu edes- pidi, kallitvise vastu olla niikaua oppofiti- ioonis, kuni nad ise „parteina on nii tuge- waks muutunud, et juudatavad moodustada töölismallitvise“. Säärane ettepanek oli ja- aditute meeleft jookski liig. Taheti küll „tö- liseesindust“, kuid mitte tõsist parlamenteilist töölisparteid. Küll soovitti, et mõeldud tö- liseesindust juhiüksid jofhtalifitlikud sihid, aga luua parlamendis jofhtalifitlikku esindust — nii kõrgele ei juudetud lennata.

Nii jäigi kongressil vastuvõetud otfus esialgu ainult vagoaks sooviks. Sofhjalism seisis alles nõrkadel jalgedel. Tal polnud poolehoidu „vana“ trade-unionismis. Uus- trade-unionism“ löödi väesti pärast estmist

ditsele puhkemist, raskesti tagasi: esimejel pealetungil võidetud liifmed õppimata töö- lise jofht liifid masfiliifelt ülesti kaduma. Seft peagi selgus, et „vana“ trade-unionism oma imestusväärtelt hästi väljatöötatud abianndmiskasjadega kriifide ja majanduslis- te hädaaegade puhul jookski tugevamalt ja pi- detavamalt vastupanna juutis, kui „puhtad mõitlusorganifatsioonid“. Nole huvita ka see, et Saffamaa noor ametiühinguline liifumine jamuti nõdda ei pääsenud mõitlustest „vana“ ja „uue“ trade-unionismi pärast. Milline jafha ametiühinglane tahaks veel tänapäe- val vihane olla ametiühingulishe liifumise pioneeridele, peale selle kui nad niilid lõputis ise on otjustanud toetada „vana-trade-unionismi“ abianndmisiivisi? Ja siis veel midagi: Eks Inglismaa poliitiline töölise liifumi- ne teffinud alles siis, kui „vana“ trade-unio- nism leppis ära „uue“ga, wõd jälle ümber- pöördult.

Ben Tillett dieti ei kuulu ei „vana“ ega „uude“ trade-unionismi, ta oli „väljaspoolt parteiid“. Wõib olla ongi tal jellepärast niilid nii lugupeetud jefufukoht ametiühingu- lise liifumises. Eluaeg on ta olnud roman- tik, aga jookski osanud toetada jafgu maa peale. Oma huumoriga võidab ta juuri- madki raskused. Ta pooldab ametiühingute peandufogu algatatud ideed, mis kehastuje leidnud Mond-Turner-komifionis“, ja ütleb sel puhul: „Raktionalifiseerimine on ainult liifi üldises majanduslishe arengu ketis, jeda arengut ei juuda me kallistada. Teadusli- kud organisatsioonid ja uurimine on tarvi- likud ideed majanduslishe prosperiteedis. Meie ei pea mitte ainult tunnistama töös- tuse nii hädatarvilistku teaduslishe ümberkor- raldamist, waid peame piilidma kontrollida asjade käiku. See on ametiühingute pea- nõufogu poolt ettemõhjategruppiga läbirääki- miste tuum, läbirääkimised, mida juhib lord Meleheft.“

Tähelepantu äratatu on ka see, et George Hies viimasel ajal toetab peandufogu tall- tiinat. Veel minetval aastal kõhbles ta ja avaldas tahtlust läbirääkimiste otstarbeko- hase juhtes.

Saffamaal waadatakse inglise sõprade piilidmistele dige keftilifelt, mis arusaadatu, kui võrrelda mõlemi maa arengut 1918. aas- tasi jaadit. Saffa ametiühingute wahelord riigiga on peale revolufioonit hoopis erinew andisest. Saffas on demokraatlik wabariik, mille loomise eest ta taru mõlgneb ameti- ühingute positiivisele kaasajaitamisele. Nii on

jiis, riigi majanduslikud funktsioonid Saafjas osalt teistjuga ei olnud kui Inglismaal. Palju sellest, mida inglased alles läbi viia ihaldavad, on juba Saafia saanud teoks. Ben Lillett kõneles ka seebord riigimajandusnõufoogu loomise korraldusest muu seas järgmiselt: „Esimest korda peandufogu on otsekohestes läbirääkimistes ettevõtjate juhtivorganifatsioonidega, arutades ühiselt, kuidas juhtida tööstuse ümberforraldamist õigele teele.“ Mis aga siiski Mon-Turneri läbirääkimistest saabub, on ehtalgu teadmata. Meid huvitab väga küsimus, kas juudavad inglased leida majandusdemokraatlikel teel uusi teid, või mitte.

Sgale tööstusele oma organifatsioon.

Nagu varemaltki, nii ka sel kongressil pöördi erilist tähelepanu organifatsiooni küsimusele. Küsimus on asetatud nii „kas kujutub või tööstusorganifatsioon?“ Küsimuse arutamist alati mägitöölifste föderatsiooni ettepanekuga, milline kõlas järgmiselt:

„Kongress lohubstas peandufogu nimetama komisjon, kes organifatsiooni küsimuse ümberforraldaks nii, et iga tööstuse juures oleks ainult üks organifatsioon.“ See viis, kuidas aga asja käsitati näis wälge abitu. C. M. Coolf, mägitöölifste esindaja ja ettepaneku peafaitaja kaebas, et mägitöölifste laiali paifatud mitmesugustesse organifatsioonidesse, mis freigi puhul mõjuvat wäga talistawalt ja loomat ebameeldivaid tagajärgi. Wähe koomiliselt mõjub, et ei pöörduta kongressi poole, waid nõutakse, et peandufogu annaks ühtlalt defreedi: „Teatud päewast alates tohib iga tööstuse juures tegutseda ainult üks organifatsioon.“ Õige tabawalt wastas Ernest Bewin Coolf'i aadressil: „Coolf'i organifatsioon pole muud kui 200 ühingu logalaga föderatsioon. Miks ka kõigepealt omas majas ei sead korra jalule?“

Kuid tõsi on siiski see, et Inglismaa oma 1100 ühinguga on kaunistesti kiharistatud. Ja ometi peab tunnistama, et Inglismaa ei tunne lahkiminekuid usulifsel või poliitilifsel alal. Peandufogu ühendab fogu pead ja kätetöölifste ametiühingulifst liikumifst, ta juure kuuluvad kõik töölifste, teenijate ja ametnikfude ühingud.

Nagu ennegi nii ka praegu peandufogu ei poolda tööstusühingute loomifst wägivald- sel teel. Ernest Verin, kes küll kõneles kõigepealt ainult oma ühingu (liiklemistöölifste) nimel, tegutses siiski peandufogu juure enamusega ühemelisel, kui ta ütles:

„Minu organifatsiooni laiali kiskumiflega ei looks teie mingit ühtlust, küll aga pettumifst, sest temast peafaitaja asutama wähemalt 180 uut ühinguft „tööstusühingut“. Ei ole jügugi ferge tõmmata kindlaid piirjoone ühifstite tööstuste wahel. Kapitalistlik arengufkäl wiib järjest juurenema kofkufuhjumifse jühis. Seda ei tohi meie unustada. Ei ole wõimalifst ka organifatsioonide liikmifsküsimuse lahendamifst jätta ainult ühifst kofkoha hooleks. Sest silmapilgul, mil peandufogu hakkaks liikmete juurele hulgalettektirjutama, misfugusesse organifatsiooni nad peawad kuuluma või mitte, töstafid wiimafed kofte protestifija.“

S. S. Brownie, metallitöölifste esitaja, teeb Coolf'ile ettepaneku katjet teha tõmmata metallitööstusele kindlat piiri. „Minu organifatsioonil on piifst ja auwäärne minewif, juba 1850. a. pandi walle alus. Ühing maksawat oma liikmetele nädalafst umbes 120.000—140.000 marka (Saafia m.) wanadustaju ja haigusraha. Coolf'i loomifatud organifatsiooniworm aga paifskaks tema organifatsiooni täielifst laiali. Paljud liikmetest peafid üle minema teistesse organifatsioonidesse, kus kaswad hoopis fefhemad.“

Charles Dufes, õppimata töölifste esindaja, kes alles mõne aasta eest kõwasti propageeris „ühtlufstühingu“ ideed (on big Union), oli nüüd samuti Coolf'i ettepaneku wastur. Ta ütles muu hulgas järgmiselt: „Imperial Chemical Industries“ kontrollib 78 erifugust tööstusprofessif. Selle järgi peafime keemiatöölifstele looma 78 tööstusühingut.

Raardifüsteemi järgi hääletades liifkati ettepanek tagasi 1.923.000 häälega 1.668.000 hääle wastufeisumifsel.

Need olid Belfasti kongressi tähtsamad küsimused.

Juriidilist abi

leiwad ametiühinglased E. T. Keskliidu juures asutatud juriidilifst büroost. Ametiühingu liikmetele nõuandmine maksuta. Tallinn, Wäike Pärnu maantee 31.

Rahvusvaheline Ametiühingute Liidu juhatus koosolek 24.—25. sept. 1929 a. Hulk jookswaid küsimusi päewakorras.

24.—25. sept. Amsterdamis peetud Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu juhatusel koosolekust võtsid osa: esimees Citrine, liikmed Jacobson, Leipart, Mertens, Tayerle ja sekretär Sasjenbach. Souhaur, olles seotud Genfis tähtjate koosolekuga, ei saanud ilmuda.

Päewakorra esimeseks punktiks oli Rahvusvahelisele Ametiühingute Liidule abisekretäri valimine. Arvestades liitu kuuluvatest maadest saabunud ettepanekuid, otsustati abisekretäri kohale valida s.m. Walter Schwenel (Belgia). S.m. Schwenel on Belgia metallitöölise liidu juhatusel liige ja Antwerpeni metallitöölise ühingu sekretär (Belgia ametiühingute keskliidul on 500.000 liiget, nendest kuulub metallitöölise liitu 100.000 liiget.). Ta on 34 aastat wana ja elukutseks metallitöölise, on oma kutseorganisatsioonis kui ka töölisküsimuses üldise tegev olnud juba noorest eest alates. Ta asub uuele kohale hiljemalt 1-ks jaanuariks 1930. a. ja lahvoneb muu hulgas lähemalt Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu Genfi tegevusega.

Toetused: Otsustatakse ühikutele liitu kuuluvatele keskkliitudele lubatud toetuse suhtes maksma panna uus toetuste andmise kord.

Rahvusvaheline masinistide ja ahjukütjate internatsionaal; ühikute maade keskkliitudest saabunud vastustega kooskõlas, otsustatakse mitte tunnustada seda internatsionaali ja järele uurida kuivõrd Rahvusvaheline Metallitöö-

liste Liit juudab kaitsma selle tööliskategoria erilisi kutseühinuid.

Noorte komitee otsused. Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu noorte- ja haridusküsimusi uuriva komitee viimasel koosolekul vastu võetud otsused leidsid mõningate vähemate paranduste järele juhatusel poolt kinnituse.

Sotsiaal-poliitiline program: Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu sekretariaadile tehti kohujeks välja töötada rahvusvaheline sotsiaal-poliitiline programm, ja see esitada juhatusel läbi vaatamiseks, mille järele ta laialt jaadetakse kõigi liitu kuuluvate maade keskkliitudele arvamamiseks ja seisukohta võtmiseks. Sellejärele juhatus ühes mitmejuugustest maadest kutsutud asjatundjatega arutab uuesti läbi selle kava, teeb ta täielikult valmis ja esitab järgnevale rahvusvahelisele ametiühingute kongressile lõplikult heakskiitmiseks.

13. Rahvusvaheline töökonverents: Selle päewakorra punkti puhul vahetati mõtteid ja tehti otsusi töökonverentsiga seotud küsimuste kohta.

Delegatsioonid: Luyemburgis peetava rändamiskonverentsiga ühel ajal peetakse ka Luyemburgi ametiühingute kongressi, kuhu delegeritakse s.m. Sasjenbach; Praahas peetavale Rahvusvahelise Tööliskordinternatsionaali kongressil esitab Rahvusvahelise Ametiühingute Liitu s.m. Tayerle.

Järgmine juhatusel koosolek otsustati pidada 21. ja 22. novembril Amsterdamis.

Naiste kutsetöö revolutsiooniline osa.

Ras tohib abielu naine jatkata oma kutsetööd?

Naiste kutsetöö revolutsiooniline osa.

Üldiselt maadetakse naise kutsetööle nagu mingile hädaasjale. Kapitalism avas naisele tee kutsealadele, ta kasutas teda kui odavat tööjõudu. Mees ei jõua ühiskonda nii palju teenida, et ta suudaks toita naist ja tütreid ja sellepärast peavad perekonna naisliikmed samuti igapäevast leiba teenima nagu mehedki. Naise wabatahtlikust avalikust kutsetööst ei võivat olla juttugi: üldine majanduselu areng on sundinud

naise wabrikusse, kontorisse ja hiljemini avalikkusesse ametitesse.

Tehniline ja kaubandusline areng on naiselt rööwinud võimaluse töötada endist viisi omas kodus. Waremini oli ta wastutaw kogu perekonna tarwete rahuldamiseks, kõik wähegi wajalik walmistati omas kodus. Wabrikujaadused, mis palju odavamad ja otstarbekohasemad, wõtsid naiselt ta tähtja ja erilise majaperenaise ameti. Pere-naine praegusel ajal on teatavas mõttes ai-

mult mehe teenistustasu asjaajaja-walitseja: ta peab mehe teenitud summa äärmise kofuhoiuga wähetama ümber toiduaineteks ja muudeks hädawajalisteks ostawateteks. See ülesanne võib kujuneda jama raskeks, nagu perenaistel wanasti — aga eriti juure kohustuse ja wastutuse surub naisele õlgadele alles laste ilmumine.

Majanduslik puudus ja naise endiste ülesannete kadumine juhtis naise teenima. Elu wälise kuu muudatused ei saanud muudugi mõista mõju awaldamata jätta ka naise mõtte-, tunde- ja tahteilmale. Naine leidis enese korruga wabrikust mehe kõrvalt, ta nägi, et ta suudab sooritada samu töid, mis meeski, et ta wõimeline raskegi ja puudusi kandma nagu temagi. Ta wiis nüüd ise raha koju. Kõik need asjaolud märksa kaswatasid ja kindlustasid ta iseteadmuse ja häwitajad wana ettekujutuse naise rippuwarusest mehest.

Ennemini naine jäädes leseks, wõi perekonnata — oli õige haletuswäärne, edasi-tagasi rabelew inimkuju; ta wõttis almuiseid igajugustelt inimestelt ja oli ometi tiilinafs kõigile. Tänapäewal on tuhandeid, miljooneid naisi, kes elatawad end täiesti iseseiswalt, toites ja kattes end ilma mehe abita. Üreng on wiinud selleni, et tänapäewa naine esitada võib ja esitabki nõudmist nii oma enda elu juhtes, kui ka mehe, riigi ja seltskonna juhtes. Need muudatused on kõik tingitud naise muutunud majanduslikust seisukohast ja sellepärast võib jeda küll wiist nimetada tänapäewa naise hinge- ja waimu-seisukorras. Kõige iseloomulikum selle oluforra juures on see, et üffitud naised, kes „wanameelseteks“ jäänud ja mitte pole suutnud aljaga kaasa sammuda praegust seltskondlist korda naise juhtes wõtawad mingi pahena. Meie arust on tänapäewa oluford naisele kindlasti parem kui tammumine endisel kohal. Seltskondlikust seisukohast wäljades ei saa me muud kui soowida edu algatud teel. Kuigi üffitud (wõib olla ka paljud) ifka alles kinnitawad „naine kuulub kodule“, siis suudame jeda mõista, kui meele-tuletame, et minewikutwarjud ju alati kawa weel ekslewad inimese mõtteilmal, kometes ja elumõistades ja alles pikkamisi kohane-wad neist etterutanud olufordadele.

Milline on meie kui ametiühinglaste seisukoht kes juhtes? Meie tahame wõita tulewiku, tahame ülesehitada õiglasema ühiskonna —

sellepärast peame pooldama naiste edajitungi igal ajal. On täiesti mõtetu, et naine jälle kaofs kodu nelja jena wahela, tõmbuks tagasi „majja“. Ei saa jeda õigeks mõista ka siis, kui naise kufjetõõsse tõukaw majanduslik puudus kõrvaldatakse. Naine on täielikult harjunud oma kufjetõõga ja saab edespidigi nõudma enesele tööõigust. Ta on näidanud, et ta awalikus elus töötada juudab ja kui ta kord jaawutab paremad elutingimused ja tarwiliku kaitse siis teeb ta heameelega oma kufjetõõd ja ei põgene temast meheleninefu puhul, nagu jee tänapäewal weel sageli jinnib. Meie ei tohiks mitte oma aega raijata jääraste küsimusega, nagu „kas tohib abielunaine jattata töõd omal kufjealal?“ — waid wastuõõta, peame profetaarlike wabadusmõistluse huwides kaajatõõtama jeks, et naise wabastamisprotsejs majanduslikus elus kiireneks, et ta täieõigusliku jeltshimehena jeltaks mehe kõrwal: ühhejugune kasu, ühhejuguje töõ eest. Peale selle peame sinna poole püüdma, et meie ajastjäänud majapidamised kohandatakse wastawalt tänapäewa tehnika jaawutustele, ja et lastekaswatus asetatakse wäärilisele alusele. Naine ei woota kufjetõõle kui raskele, aga tema kufjetõõ tingimused on pärielt häbiwäärjed jeltskonnale, kes end nimetab kultuuriliseks ja siwiliiseerituks. Naise kahelordne ja kolmelordne koormatus on talle waewaks, mitte aga kufjetõõ. Kui jagedasti ei tunne naine end wabrikutõõ raskestes töõtingimustes paremini oma ühemõõteliste ja ühise jaatuje kaudu jootud naiskaastõõliste jeltaks, kui omas „kodus“, kus tiiranniline abikaas ootab teda, et oma halba tuju ja pahameelt walada tema peale.

Nii siis jotsialistlikust waatekohast peame täielikult jaatama naise kufjetõõd. — Kuigi jee praegu nõuab õhureid nii naiselt kui mehel. Ent iga edusamm nõuab alguses õhureid! Masin jättis alguses ka mehekäed töõta, ja masinate häwitamine ei toonud mingit kasu — masin jäi ifkagi wõidumehheks. Meie peame naisele waatama kui wärsklele wõitlusjõule, kes meid aitab klassijõõja aega ühendada ja rutemini jaawutada jotsialistliku korra. Minult terve klass juudab läbi wita selle raske ülesanne, mitte aga mees üffinda, jattes ju r e m a o j a proletariaadist, j. t. naised, tegevusetu mõitlusjett eemale.

Kulla majanduslik tähtsus.

Järjest kaswaw wõitlus ja wõistlus kulla pärast.

Suured rahwuswahelised kullaliikumised, mis jelle aasta algusest peale riike ja maid teewad rahutuks, on kullaprobleemi tõuganud elawate waieluste ringi. Ugas maas seotakse temaga tõsiseid tähelepanekuid ja rahwamajandusteadlased ja rahapoliitikud piirivad selgitada juurte kullaliikumiste põhjusti. On tööliste, teenijate ja ametnikkudelegi tähtis teada kulla tähtsusest majanduses ja rahanduses.

Braeguises kapitalistlikus kaumajanduses on riikide kullatagawarad mõõduandwad rahamärkide kindlustamisel. Sellest järgneb loomulikult, et need rahawäärtused piirivad kindlamini, mis on wundameeritud tugewama kullaforraga. Näiteks Saksamaal sõjale järgnewatel aastatel kullafond wähenes 4 miljardist margast *) (1913. a.) 1923. aastani 523 miljoni marga wõrd. Kullafondi wähenemisega kaotas raha wastawalt wäärtuse, mark läks järjest odawamaks, kuni ta lõpuks oli täiesti wäärtusetu. Nii on teatud maa kullatagawara kõige tähtsam mõõdupuu jelle maa rahawäärtuse hindamisel. Sellest siis selgub ka, miks kõik maad piirivad nii palju kui wähegi võimalik suurendada oma kullafondi. Ka dewiise loetakse heaks kaitsewahendiks, ent kõikumiste tõttu, mis pärast sõda eriti juured sel ajal, ei peeta neid siiski nii tähtsaks nagu kulda. Tänapäewal aastal oli Saksamaa kui ka Inglismaa sunnitud müüma osa omaist kullatagawarast. Saksa riigipangas wähenes jaanuarist kuni juunini 2,8 miljardit marka — 1,7 miljardi margani, mille järele ta jälle kogu oma harkas.

Suurte majanduslike kriiside ajal on jarnane asi mõtlemasundiw nähe.

Ka Põhja-Ameerika ühiskriigid, kes rahalistelt kõige tugewamal järjel, on 1924. aastast jaadist ette wõtnud mitmesuguseid kullamüüke. Aga wahel on selles, et nemad pole sunnitud seda tegema nagu Saksa ja Inglismaa, waid nad müüwad kulda, et äri teha.

Ka jeda waja meelespidada, et maailmasõda tegi Euroopa waeleks ja ta rahaasjanduse segipaiskamise tõttu on ta jaanud maailma suurimaks wõlgnikuks. Enne sõda oli Euroopa kätutuses üle poole kogu maailma rahatagawaradest. 1913. aastal tertwes il-

mas olewast 33-st miljardist löödud rahadest kuulus Euroopale 20 miljardit marka. Kuid sõjaajal ja ka sõjale järgnewatel aastatel on tulnud muutus, millest suurimat kasu on saanud Põhja-Ameerika ühiskriigid. 1928. aastal oli terwel maakeral kullatagawaradid 47 miljardit marka, jellest kuulus Euroopale ainult 19 miljardit. Üleilmaline kullatagawara 1913. aastast peale on tõusnud 13,3 miljardi marga wõrd. Sellesse üldtagawarasse on wõetud ainult kuldrahad, mitte aga üldse kullatagawarad, ümbertõõtamata olekus, kullafangid ja ehteasjad. Ühendriigid on oma kullatagawara 1913. aastast peale kuni 1924. aastani juurendanud ümarguselt 11 miljardi marga wõrd, kuna samal ajal Euroopa kullatagawarad on langenud 7 miljardi marga wõrd. 1924. aastast peale on Euroopa kullatagawara juurenenud ümarguselt 5 miljardi marga juures, kuna ühendriikide tagawarad on jelle aja kstes wähenenud 2 miljardi marga wõrd. Kulla tagasi woolamine Euroopasse on tingitud peaaegjalikult jellest, et Euroopa majandus pikkamisi jälle kujukub ja et ta ilmaturul on wäljawaemaana jaatutanud tugewama koha. Ka see asjaolu, et pea kõik Euroopa riigid omawad enamwähem kindla rahafatte, on oluliselt mõjustanud meie edu. Kuid tõiasjaks jääb ikkagi see, et Euroopa maade senine areng weel ei ole toonud juurt rahalist tugewust. Suuremal osal Euroopa rahadel on wäga nõrk kate ja pikemat aega kesterw kriis, mis harilikult alati seotud kulla kaotusega, wõiks rahale tekitada tõsist hädaohu. Need maad, kes wiimastel aastatel on stabiliseerinud oma raha, ei lase mõõduda ühtki juhust, et kõwendada oma kullatagawaradid. Sellega tahetakse ära hoida, et iga wäiksem tõuge ei kõigutaks nende raha seisju. Eriti kurwad on lood Sda-Euroopa riikides, walesti juhitud majandusliku tagajärjel. Endised kullatagawarad on kadunud, nad on rännanud Ameerikasse, Aafrikasse wõi Austraaliasse. Wene kullatagawara, mis 1913. aastal oli 4,7 miljardit marka, on kottusulanud 340 miljoni margani. Selle wastu aga Jaapani kullafond on tõusnud 713 miljoni margast (1913. a.) — 2,8 miljardi margani (1928. a.). Euroopa kullawaejed

*) Marga all on mõeldud siin kui ka edespidi Saksa riigimark.

maad on tänapäeval Poola, Jugoslaavia, Itaalia, Wenemaa, Eesti ja Albaania, ka Bulgaaria, Rumeenia ja Kreekamaal pole tagavarad palju suuremad. Nii on siis nende riikide raha kaunis kehva kattega ja inflatsioonitajad fergesti võimalikud.

Viimasel ajal mäidetakse õige sagedasti, et maailm jammuvad vastu kulla puudusele, mille tulemuseks oleks äärmine olukorra teravaks muutumine. Võitlus kulla pärast läheb muridugi teravamaks ja on õige kiistav, kas paljud riigid üldse enam jaksavad üle minna kuldraha tarvitamisele. Kui praegu Sakjamaal tarnitusele lasta 10—20 margalisi kuldrahasid, siis on enam kui kindel, et see korraga kaoks. Uue inflatsiooni hirmul ei annaks neid enam keegi käest ära ja töölised, teenijad ja väiksemad ametnikud ei jaksaks neid viist üldse näha. Samajugused väljawaated on suuremal osal teistelgi Euroopa riikidel, väljaarvatud Prantsusmaa ja riigid, kes mitte jõuast oja ei võtnud. Prantsusmaal on praegu kullafond 4,8 miljardit marka, 1913. aastal oli tal 5,2 miljardit. Sellega on siis Prantsusmaa jõudnud peaaegu ennesõjaaegse seisukorrani.

Kuld on tähtsaim metall ja kui jälgida ajalugu, siis inimsugu on kulla omandamise pärast ifefesks alati pidanud weriseid võitlusi. Kullal pole küll alati olnud jeda tähtsust ja mõju, mis tal tänapäeval. Praegu kasutatakse teda peaaesjalikult rahana, wanaasti pea eranditult eheteks. Kuningad ja wäesjuhid, endiste fajandite rikkamad ifikud, omasid suuri kullatagavarasid, nad esinesid ilmatu wõhelt ja ehtsist end temaga üle-määraselt. Praegugi kasutatakse teda eheteks (õormused, käewõrud, ketid), kuid suurem tähtsus on tal siiski teisel alal.

1928. aastal oli maapõue kullatoodang 610.000 kilogrammi. Wiimastel aastakümnetel pole selles toodangumääras olnud erilisi muutusi. Kuigi wirgasti õhtatakse uusi kullalademeid, pole neid siiski leitud ja wanahe lademete kurnamine on õige kulukas ettemõte. Suurema jao kullatoodangust annab Afriika. Siin leitakse üle poole kogu maailma kullast, wiimasel aastal 352.000

kilogrammi. Ameerikas leitakse umbes 166.000 kilogrammi, sellest Kanaadas, Mehhikos ja ühendriikides ümarguselt 118.000 kilogrammi. Wene kullatoodang on wiimasel ajal wähe tõusnud, ta annab ühes Sibiriga 33.000 kilogrammi. Kahtlemata on Wenemaal võimalik oma kullatoodangut tähtjal määral tõsta, kuid ei tohi sellejuures unustada töö raskusi. Euroopa kullamaana wõiks veel märkida Rumeeniat, kus 1928. a. leiti 2000 kilogrammi kulda. Jaapani aastane kullatoodang on 9500, Indias umbes 12.000 kilogrammi. Austraalia, mida harilikult peetakse rihaks kullamaaks, tegelikult annab õige kehwa jaagi. 1928. a. leiti ainult 16.700 kilogrammi. Siin läheb kullaleidmine aasta-aastalt tagurpidi.

Kui leitud kullahulka wõtta protsentides, siis ilseilmlijes kullatoodangus on Lõuna-Afrika unioonil, mis seisab Inglismaa protektoraadi all, 53%, temale järgneb Põhja-Ameerika 11%, Kanaada 9,5%, Wenemaa 5,5%, Austraalia 2,8% ja Mehhiko 3,7%. Selles toodangumääras pole wiimastel aastatel olnud just olulisi muutusi; erilijelt mainitaw oleks ainult ühendriikide wähhakaitse alal. On ka wäga kiistaw, kas praegust kullatoodangut üldse juudetatakse tuntawal määral tõsta. Sika raskemaks muutuma wanade kullatõhtade töö tõttu, läheb kullatootamise töö kallimaks, kui päewawalgele toodud kuld ise wäärt.

On ju teada, et ka merepõhjas on kulda, arwatakse teda seal olemat ifegi 6 miljardit tonni. Kuid jedagi kulda on wõimatu kätte saada, sest töö lähaks kallimaks kui kuld ise wäärt. Urwestades neid asjaolusid, ongi kõnelema hakatud kulla puudusest. Ükski maa ei tule wälja enam selle rahahulgaga, millest jatkus 50-ne aasta eest. Sgawpool on paberrahaproduktioon suurel määral tõusnud ja wäheje kullaproduktiooni tõttu on karta, et ei jatkfu kulda paberraha katteks. Sellepärast lähewki kullawõitlus järjest teravamaks. Wäljaspool kahtlust, ka töölised, teenijad ja ametnikud on hõrwitatud, misju-guse edaspidise arengu õjalijeks jaab see probleem.

Tööline! Oled sa juba ametiühingu liige?

Ainult ametiühingu kaudu wõid oma elujärge parandada!

Saksamaal käimas äge võitlus töötatöölise kinnituse seaduse pärast.

Rüsimus otsustatakse lähemal ajal.

Töötatööliskinnitamise küsimus on Saksamaal viimasel ajal teiste tähtsate poliitiliste sündmuste tõttu enamvähem jäänud tahaplaanile. Kuid praegu on selle küsimuse otjüstamine rahvusvahelisele tööliskonnale just sama põhipanema tähtsusega nagu varemaltki. Sest sotsiaalkinnituse asja halvemine tema emamaal, s. t. Saksamaal, kahtlemata mõjutaks väljamaal sel alal kahtlusväärselid tagasihümnisi. Wäga tähtis on sellepärast anda järjekindlalt informatsiooni neis küsimusis. Ses suhtes on õige huvitatu Saksamaa ametiühingute kesliidu sotsiaalküsimuste uurija ja väljatöötaja Franz Spliedt'i artikkel, mis hiljuti ilmus „Solz-arbeiter-Zeitungis“.

Ühikasju toomata tutvustame lugejaid Spliedt'i artikli selle osaga, mis käsitab töötatöölise kinnitamise küsimuse põhimõttelisi külgel kui ka Saksamaal praegu, enne juuri otjustatavil maieulsi riigipäewal käitvate läbirääkimiste seisuga ses küsimuses.

„Lakkamatu ja äge võitlus, mis juba kuude kaupa keerleb töötatöölise kinnitamise küsimuse ümber nii parlamendis kui ka väljaspool parlamenti, näitab et on lahendada päris põhimõttelik küsimus. Walitus, viimase pika ja kareda talve tõttu oli sunnitud ümmarguselt 375 miljonit marka enam välja andma kui tal sisse tuli kinnitusmaksudest (kinnitusmaks oli 3%). Niilid tahetaks asja nii korraldada, et edespidi aastas keskmiselt toetust jaaksid senise 800.000 ajemel 1,1 miljonit töötatöölise. Kuid siis on senise kinnitusmaksu juures ette näha puudujääki 280 miljonit marka. Kui tõsta aga kinnitusmaksu 3½%-ni, siis ühes wabametiühingute poolt lubatud toetussummadega tuleks peaaegu otsotaga välja. Kuid ettevõtjad on kõige kindlamalt igasuguse kinnitusmaksu tõstmise vastu. Nad tahawad puudujääki katta toetuse wähenemise teel. Riigipäewal nõuawad parempoolsed toetussummade wähenemist sel määral, et ei tuleks mingit puudujääki. Sotsialistid aga liikkawad sellised ettepanekud otjustawatil tagasi. . .

Kuidas niilid asja lahendada? Weel viimastel päewadel ettevõtjad teatasid kõige kindlamalt, et nemand kuldagi moodi pole nõus kõrgendamata kinnitusmaksel, ka mitte

½% võrd. Riigipäewal teatas rahwaerafond jedaama ja keskerakonnad hoiatwad rahwaeraakonnaga ühte. Nii võib seaduse elluviimine puruneda juba ainja rahwaeraakonna wastuiseismisel. Ei jää muud üle kui lootus, et riigipäewal ehk siis mõistutega asja aetaks ja lõpuks maksma pannaks wähegi tõbulikum seadus. Igatahes juuri lootusi seks küll pole. Juba see erilijelt pikalt wältaw senine läbirääkimiswiis ja igasugused seni parlamendipraktikas enneolematud wahemängud ei ennusta midagi head ja lubawad oletada, et kesjuford võib kujuneda äärmiselt tõijeks.

Saksa tööandjate ühing on põhimõttelikult igasuguse sotsiaalkinnituse vastu ja juhib wõitlust selles suunas. Nõigepealt ta liistemaatijelt kihwitab kogu aeg awalikku arwamist igasuguste hinniate kuritarwiduste sõnumetega Saksa sotsiaalkinnituse alal, et siis sel teel läbi wiia üldist sotsiaalkinnituse halvemist. Ta sihib weel kaugemalegi, nagu seda tõendab ta suhtumine haiguskinditusse. Samal põhijuljel liikkab ta ka praegusel juhul järjult tagasi töötatöölise kinnituse maksu kõrgendamise.

Ametiühingud wõiwad wõitlust jatkata rahuliku jüdametunnistusega. Nad on wastutuluud nii palju kui neil wähegi wõimalik, nad on hääletanud seaduste paranduse poolt, mis edespidi takistawad kuritarwidusi sotsiaalkinnituse alal ja sotsiaalpoliitilisi liialdusi. Nad on walmis toetama igat ettepanekut, mis parandab kinnitussummade walitsemise korda, nad on nõus abiiks olema töömureteemisel ja walmis toetama teisi abinõusid, mis wähenდაფხვდებ ebaõigustatud kinnitussummade ära tarwitamist. Kuid toetust hoopis kaotada — selle wastu wõitlewad nad täiel jõul. Ja jeda wõitlust wõiwad nad jatkata julgesti, sest tegelikult tähendaks jäärone wäljaminekute wähenemine samade summade wäljaandmist teisel teel. Pikem töötaoleku aeg, wähem toetusmaat lihemaks ajaks ja toetuseandmise keeldumine hooajatöölisele — tähendaks ainult seda, et edespidi omawalitjuse hoolekandefutused weel suuremal määral peaksid kulusid kandma töötaoleku järele waejusse ja wiletusse langenud inimeste päästmiseks.“

Kanaada ametiühingute kongress.

Pitad läbirääkimised sisserändamise üle.

Külalisenä Inglise tööminister.

Et. Johnis peeti hiljuti 45-dat järjekordset Kanaada ametiühingute liidu kongressi, millest osa võtsid 230 saadikut esitades 126.638 liiget. Kongress omas erilise ilme seetõttu, et temast külalijena osa võttis Inglise töötatöölise minister, s.m. J. G. Thomas. Veel enne kui ta Kanaadasse päralt jõudis, kirjutasid lehed, et Thomas tuleb sundima Kanaada sisserändamise piiramise poliitikat muutama, s. t. et Kanaada loobugu oma sisserändamise kätendamistest, millist valitjuse poliitikat senini toetasid ta Kanaada ametiühingud juure töötatöölise hulga pärast. Kuid lugu polnud sugugi nõnda. Thomas seletas kõige kindlamalt, et „Inglise töölised täielikult pooldavad Kanaada töölisküsimise sisserändamispoliitikat ja mingisugusel ettevaandel ei taha vähendada Kanaada töölise elustandardit ega võtta neilt ühtki tööpäeva.“ Selle vastu, Thomas pööras Kanaada töölise poole ülestutsega (suur käteplagin) toetada inglise kaupade minekut Kanaadas ja sellega oma jagu kaasaaidata töötatöölise küsimuse lahendamisele Inglise maal. Et sellega oli algatatud sisse- ja väljarändamise küsimus, siis kongress pühendas sellele erilisel tähelepanu. Kanaada tööminister seletas, et Kanaada valitjuse organisatsioonid tööliskonna juhtide soovil on avaldanud dekree, mille järgi tööraastele töölisele (väljaarvatatud põllutöölised ja majateenijad) lepingu põhjal on keelatud hõlpsõitmine. Kuigi arvukas hulk ettevõtjaid, olles juba sõlminud lepingud tööraastele töölisega, ägedalt protesteeris selle dekree vastu, tahab valitjuse jüsti kindlalt jatkata senist joont. Nüüd sel juhul teeb rändaminiisteerium erandeid, kui tõesti kindlalt juudetakse teha, et vastuvõetud

tööjõude pole Kanaadas olemas või nende ettevalmistust ei juudeta läbi viia. Selle kavaga on ametiühingud üldiselt rahul.

Kanaada ametiühingute liidu esimees Tom Moore tähendas sel puhul: „Seega on kogu edespäevine tööjõudude sisserändamise vastutus pandud valitjuse õlgadele. Kuigi määrused ei vasta just täpselt kõigile tööliskonna soovidele, siis ometi tähendab ta meil suureulatuslist parandamist.“

Sotsiaalpoliitikal pinnal kongress käsitas igasuguseid küsimusi, mis praegu Euroopas päevakorras, nagu näiteks 8-tunnilise tööpäeva kindlustamine, õnnetusjuhtumiste puhul arvatava toetusmäärade suurendamine, minimaalpalgad, töötillide lahendamiseks vahelõhtud jne. Erilisel huvivääratav on viimastel aastatel üldise riikliku töötatöölise kinnitamise küsimus. Sel puhul esitati püüv resolutsioon, milles uuesti nõutakse valitjusele töötatöölise kinnitamise seadust. Ka ametiühingute keskkond on välja töötanud vastava seaduseelõnu, mille kongress kiidab heaks. Tahetakse, et kogu sotsiaalkinnitus allugu riiklikule kontrollile. Oli ka osa saadikuid, kes ei pooldanud jäärast keskkõnmu ja ütlesid, et sotsiaalkinnitus pidavat kuuluma maakoondade omavalitjuse kompetentsi. Enamuse said esimehed.

Kanaada ametiühingute liidu esimeheks valiti endine, Tom Moore, samuti valiti tagasi endine sekretär-laekahoidja B. M. Draper. Suvitatu ja elatu Kanaada ametiühingute kongress lubab oletada selle maa edaspidiselt elavat ametiühingulist liikumist. Seada oletati omalt poolt kinnitab järjest kasvavat liikumise arvu, mis viimaste aastate keskes tõusnud 23.591 võrru.

Tsheehslowakkia kommunistlikud ametiühingud

„puhastatakse“ surnuks.

„Oportunismi“ taud ärawõitmatu.

Kommunistlikus ametiühingulises liikumises üldine lagunemistõbi tuleb viimase ajal jällegi tunnendavalt selgemini nähtavale, eriti neis maas, kus veel midagi kommunistlikustest organisatsioonidest jäänud piisima. Prantlusmaa kõrval oleks selles mõttes eri-

liselt mainitav Tsheehslowakkia. Mitte just kava aega tagasi tungis Kommunistlikule Rahvusvahelisele Üldametiühingulisele Liidule kallale uus ja parem „pool“. Tehti korvilit puhastustööd, asutati n. n. rakuksed, millised kiideti kommunistliku ameti-

iühingu õigeks revolutsiooniliseks vormiks. Ühenduses „punase päevaga“ 1-jel augustil j. a. saadeti see uus vorm esmakordselt tulle. Tulemuseks oli muidugi hiigla peltumuis. Uus „avool“ oli jällegi küüps ära koristamiseks, „puhastamiseks“. Kommunistliku partei ülempreester ütleb ihe selle kohta järgmiselt: „Ka peale põhjalikku puhastustööd punaste ametiühingute poliitika ja tugevus on jäänud oportunistlikuks. Partei ei ole jiski ojanud fraktsioonitööd kävendamise kaudu muuta punaste ametiühingute tööviisi. Punase ametiühingud olid 1-jel augustil täiesti loind, nad ei võtnud partei peatekurgist üldse oja. Nii fejhuhatuses kui ka tegewas kaadris wiimastel kuudel tulid kuuldamale päris avalikult legaalse tegewuse meeleolud. Punaste ametiühingute liikumise pealiikumiseks ei olnud mitte masside mobiliseerimise liikumine, waid ametliikude wõimude poolt põhikirjadel tunnustamise hankimine ja Genteri jüstseemi pooldamise liikumised.“

Sellest nähtub, et kui kommunistlikudel ametiühingutel oneti ford ka tegelikult on

liikmeid, siis neid ei saa rahuldada ainult ilmarevolutsiooni üliühpaljaste sõnakõlshudega, waid nende healks ollakse juunitud ka midagi tegema. Nad muutuwad „reformistlikuks“.

„Sotsiaaldemokraat“ teeb omalt poolt sel puhul järgmise märkuse:

„Lore kirpatiz! Waewalt on loodud uued „puhastatud“ ametiühingud, kui juba selgub, et oportunistlik kuufatus pole kõrvaldatud, waid lahkub ja et wutele kommunistlikudele organijatsioonidele Genteri jüstseemi järgi walitshuifelt toetusumade nõutamine ja oma olemasolu legaliseerimine on kümme korda tähtsam, kui kogu ilmarevolutsioon. Kui see nõnda edasi kestab, siis ei ole mingit kašu fenijest ägedast puhastustööst ja tuleb meestli käif anda kervet liikumist üüla jegi. Wõib olla korduwate „hädaasti tawilikkude“ puhastuste järgi, kui itka ei juudeta lõpuliikult häwitada oportunistlikku katkutõbe ja legaalkuife pooldajaid, häwineb iteenejelt kogu punane ametiühinguline liikumine.“

Rahwuswahelise ametiühingulise nais-töolistekomitee koosolek.

Pöördumine N. A. Liidu poole.

Rahwuswahelise ametiühingulise nais-töoliste komitee koosolekult, mida peeti 1., 2. oktoobril 1929 Amsterdamis peasekretär Joh. Sassenbachi juhatusel, wõtsid oja ka mitmed teised liidu naisliikmed, nagu näiteks S. Burniaux (Belgia), J. Chemenard (Prantsusmaa), S. Crone (Taani), G. Hanna (Saksamaa) ja M. Warley (Inglismaa).

Päewakorras olid järgmised liikumised:

1. Kuudas juhtume abielunaise kütetööde (aruandja G. Hanna).

2. Naistöoliste palgaküsimused (aruandja S. Burniaux).

3. Rahwuswaheline ametiühinguline fi-hutus-töönadal naistöoliste organiseerimiseks (aruandja J. Chemenard).

4. Kas 1930 a. peetawa Rahwuswahelise ametiühingute kongressiga jällegi seotakse Rahwuswaheline naistöoliste konverents?

Esimese kolme päewakorra punkti kohta esitawid aruandjad liikumisi igakülgselt wal-gustawaid referaate, mille järgi algasid wäga elawad mõttewahetused. Läbirääkimiste lõppwõttena koostatati 2 resolutsiooni, mis esitatakse Rahwuswahelise ametiühingute

liidu juhatusel selgituseks ja toeks nende liikumiste lahendamisel.

Mis puutub abielunaise teenimise, siis naistöoliste on iihemeelselt selle poolt, et abielunaisele ei tehtaks takistusi sel alal, jelt see oleks wastolus tööliikumise põhimõte-tega. Kuid teistest küljest tunnustati jiski, et wõinwad tulla juhused, kus juure tööpuuduse korral, ametiühingud peawad wõtma kaitu-jele abinõusid majanduslikult kehtewate toetu-jeks majanduslikult tugewamate wasta.

Naistöoliste palgaküsimise arutanisel sel-gus mitmetest maadest hargitud andmete põhjal, et naistöoliste palk itka alles on palju madalam kui meeste töötasu. Ainult tuge-wad ametiühingud juudawad sel alal töota-watele naistele olla abiiks.

Reljanda päewakorra punkti puhul, otjus-tati ettepanekuga pöörduda Rahwuswahelise Ametiühingute Liidu juhatusel poole, et 1930 aastal peetawa rahwuswahelise ametiühin-gute kongressiga iihel ajal peetaks ka rah-wuswaheline naistöoliste konverents. Seda ettepanekut põhustas peaaikoliikult asjaolu, et rahwusliiktel kui ka rahwuswahelistel ame-

Ametiühingulise organiseerimiskuu tulemused Tartus

enam kui rahuldawad

Gestimaa Töölisiühingute Refliidu eestwõttel algatatud organiseerimiskuu käeolewa aasta septembris leidis Tartu ametiühingute poolt hoogsat kaajatõmbamist ja -lõomist. Kruijaadawalt jellasel hoogfuudel pannakse pearõhku ifka uute ja uute liikmete juurewõitmisele, kuna nende ametiühingulise „mina“ wäljakujundamine ja õige juuna andmine tuleb hiljem. Sellest aluselt wäljudes wõib täie digusega öelda — tulemused on paremad, kui seda ettenähti, õigemini — ettenäha usaldati.

Ei teeks wist halba, kui ühifikasjalikult jälgida, mis üks ja teine ühing orgfuul ette wõttis ja milliseid tulemusi saawutati.

Wälakuu koosoleku kõigile kutsealla kuulwatele töölilise korraldas esimene puhapäewal, 20. sept.

Tartu puutöölise ühing.

Tähendatud koosolekul kõneles jms J. Piiskar. Oskohojest öeldes — wõrreldes koosolejate arwu Tartu puutöölise arwuga — oleks wõinud osawõtt juurem olla. Tänuwäärt tööd organiseerimistöö alal tegid kiil usaldusmehed, kes juurel arwul uusi liikmeid juure töid ja toowad.

Orgfuul tõsteti liikmete arwu õige tugevasti ja loodi uusi sidemeid mitmesse kanti, see kõik kindlustab, et wäitjel aastal ühing õige mitmed kaaluwad uuendused ellu wiib.

Tartu Rahatöölise Ühifuse

awalik koosolek oli 29. sept., kus kõneles jms E. Zoonas. Rahatöölise Ühing arendas õige innukat fihutustööd. Koguti wälja kõik nahatöölised majast majja käes; sealjuures lewitati Gestimaa Töölisiühingute Refliidu wäljaantud lendkirja ühes oma ühingu täiendatwa kirjaga.

Samal päewal korraldas koosoleku

Tartu Rätsepatöölise ametiühifus,

kus kõneles ka jms E. Zoonas. Ka rätsepatöölised tarwitafid fihutustöö tegemiseks

juunõnalist fihutustööd ja majast majja kirjanduse lewitamist.

Tartu Metallitöölise Ühifuse

koosolek oli 6. okt., kus kõneles jällegi jms E. Zoonas. Metallitöölise organiseerimistöö on joodustatud beatud määrani jelle lõttu, et leidub ka tööstusi, kus mõnikümme töölifit üheskoos töötab, kuna aga teistel tööaladel Tartus seda itegi „walgumihfliga“ otjides ei leia.

Kokkuvõttes wõib öelda — pingutusjed kandfid wilja, liikmete arwu tõusis ja mis kõige tähtsam — asi pandi liikuma ja müüid on tarwis waid jatkata alatud tööd.

Tartu Töölisiühingute Refliit

korraldas 6. okt. kontjert-koosoleku, kus kõneles E. Zoonas „Miks oleme ametiühinglased“. Samal koosolekul otjustati ühemeelset ühineda Gestimaa Töölisiühingute Refliidu protestiga wabariigi walitfussele tollide tõstmise wastu.

Läti ametiühinglased Tartus.

Saupäewal, 27. sept. peatusid Tartus Gestit külastajad Latwija ametiühinglased. Tartus korraldas wastuwõtu ja hinnaga tutvustamise Tartu Töölisiühingute Refliit. Ühifitene aeg ei wõimaldanud kõike näha ja igalpool olla, kuid jistki suudeti tähtsamaid punkte külastada. Erilist huwi pakkus külastatele Gestit Termisshoitu Muuseum, mis esimene omafarnane Balti riikides. Ürasõidul hüliti jälleägemiseni Riias järgnewal aastal.

Tartlastele jätkid külastifed ülihega mulje, kuidas aga tartlasted külastifitele, seda ei tea.

Etstufurtoon, mis korraldati Läti Ametiühingute Refliiduroo poolt, koosnes 47 osawõtjast õige mitmest linnast